

ESKO KOIVUSALO

(23. VI 1936–12. I 2012)

Professor Esko Koivusalo suri Helsingis 12. jaanuaril pärast pikka rasket haigust. Ta oli sündinud Lõuna-Pohjanmaal Seinäjoel. Pärast keskkooliõpetust

omandamist õppis Helsingi Ülikoolis, peaaimeks soome keel. Koivusalo töötas soome keele lektorina Berliinis (Freie Universität) ning Soomes mitmel ametikohal: aastail 1962–1974 Tänapäeva soome keele instituudis (Nykysuomen laitos), 1974–1976 Sõnaraamatu Sihtasutuses (Sanakirjasäätiö) ja aastast 1976 oli ta Kodumaa Keelte Uurimiskeskuse keeleosakonna (Kielitoimisto) juhataja. Esko Koivusalo tegeles nii keelekorralduse kui ka oskuskeelega, oli osaline ainekogumises, sõnaraamatute koostamises ja väljaandmises. Oma tööalaste teenete eest sai ta 2001. aastal professoriks.

Keel ja keeleasjad olid Esko Koivusalo jaoks nii töö kui ka hobi. Ta oskas kirjutada paeluvalt ja üldarusaadavalt, esines sageli raadios keelesaadetes, oli ajakirja Duodecim kauaaegne keeleteoimetaja, mille eest talle omistati arstiteaduste audoktori tiitel. Kirjanduse valdkonnas huvitasid teda eriti aime-

raamatud: ta oli neist mitme keeletoimetaja. Valik 1980. aastate keelealaseid kirjutisi ilmus 1997. aastal kogumikus „Kielen aika”. 1994. aastal algatas Esko Koivusalo kultuuriajakirja Hiidenkivi väljaandmise ning oli aastail 1994–1996 selle peatoimetaja (koos Heikki Ylikangasega). Ajakirja toimeetus sai 1995. aastal riikliku preemia teaduse populariseerimise eest.

Esko Koivusalo peatoimetamisel ilmus 1985. aastal soome vana kirja-keele sõnaraamatu 1. köide („Vanhan kirjasuomen sanakirja”), ta oli ka sõnaraamatu koostamisjuhendi (1977) autor. Koivusalo toimetas trükki vana kirjakeele mälestisi („Kuningas Kristoferin maanlaki 1442”), osales Agricola sõnaloendi „Index Agricolaensis” koostamisel ja oli selle peatoimetaja (ilmunud 1987). 1988 ilmus raamat „Mikael Agricolaan kieli”.

Aastail 1982–2001 oli Koivusalo Alfred Kordelini sihtasutuse tegevjuht. Ta aitas kaasa suurte kultuuriprojektide, muuhulgas rahvusbibliograafia edendamisele. Koivusalo suurendas märgatavalt sihtasutuse koostööpartnerite ringi, mis kindlustas sihtasutuse rahalist seisu. Töö viis ta äriettevõtete juhatusse (WSOY, Sanoma, Yhtyneet Kuvalehdet), kus ta osales nii meediaettevõt-

teid kui ka kirjastusi puudutavate pikaajaliste otsuste tegemisel.

Eesti ja eestlastega sidus Esko Koivusalo pikaajaline koostöö ja sõprus. Tema initsiatiivil asutati 1994. aastal Kordelini sihtasutuse juurde eesti allfond, mis on kord aastas jaganud stipendiume Eestis tegutsevaile eesti ja lähisugulaskeelte uurijaile ning soome kirjanduse eesti keelde tõlkijaile. Esko Koivusalo korraldas suuri asju, jäädes ise tagaplaanile. Ta toetas EÜS-i maja renoveerimist ja ilmselt seisis ka Kordelini sihtasutuselt saadud annetuse taga. Kordelini sihtasutuse toel remoniti ja sisustati Tartu Ülikooli soome keele lektoraadi uued ruumid, mis avati peahoones 1999. aastal. Kordelini fond toetas Valdek Palli „Idamurde sõnastiku” ja „Eesti keele seletussõnaraamatu” 2. köite 4. vihiku väljaandmist. Seda loetelu võiks jätkata.

Eesti Vabariik on tunnustanud Esko Koivusalo teeneid Maarjamaa Risti IV klassi teenetemärgiga.

Igaühel on Esko Koivusaloga seotud omad mälestused. Tema tehtu ei kustu tegija lahkumisega, vaid kestab veel kaua, ka siis, kui tegija nime enam ei teatagi.

ANU HAAK